biga

okładka front

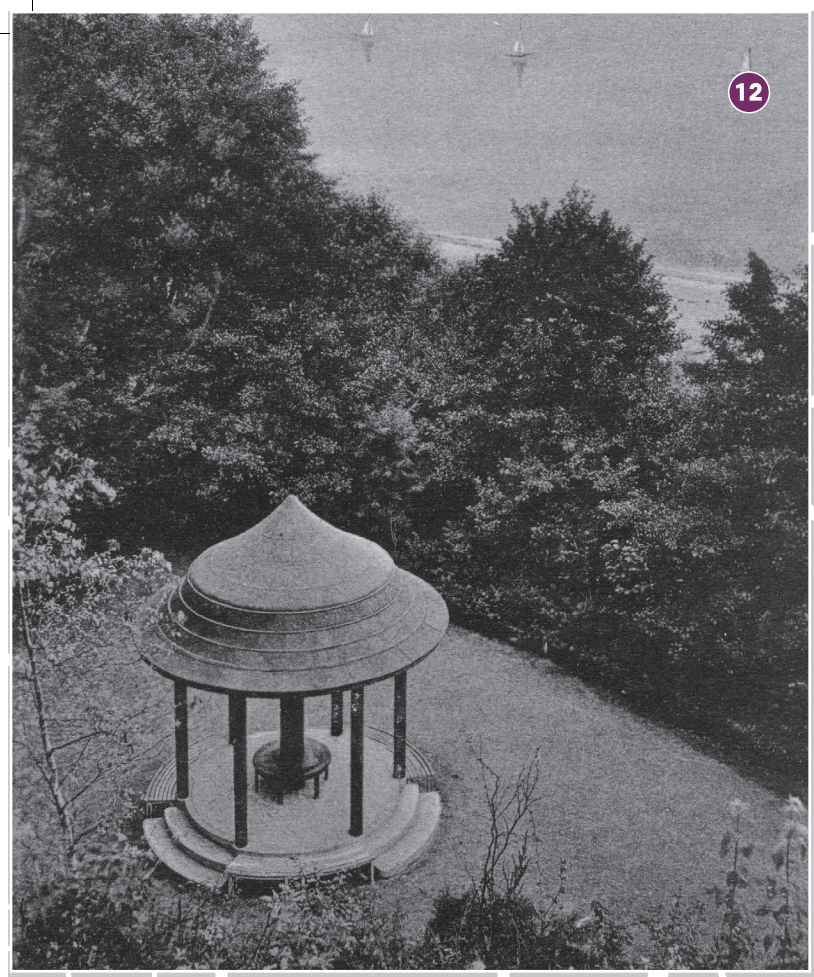

SPACER ŚLADAMI EWANGELIKÓW W SOPOCIE

- Kościół Zbawiciela (pierwotnie kościół Pokoju) 1
- Plebania parafii ewangelicko-augsburskiej 2
- Dom Gminy Ewangelickiej 3
- Kościół pw. św. Jerzego (pierwotnie kościół Zbawiciela) 4
- Cmentarz Komunalny 5
- Willa Edwarda Herbsta 6
- Budynki należące do posiadłości Herbsta 7
- Ulica Podjazd 8
- Willa Friedricha Basnera 9
- Dwór Szwedzki 10
- Dom Otto Bowiena 11
- Świątynia Kollatha 12
- Willa Claaszena – Muzeum Sopotu 13

Sopot

MUZEUM SOPOTU

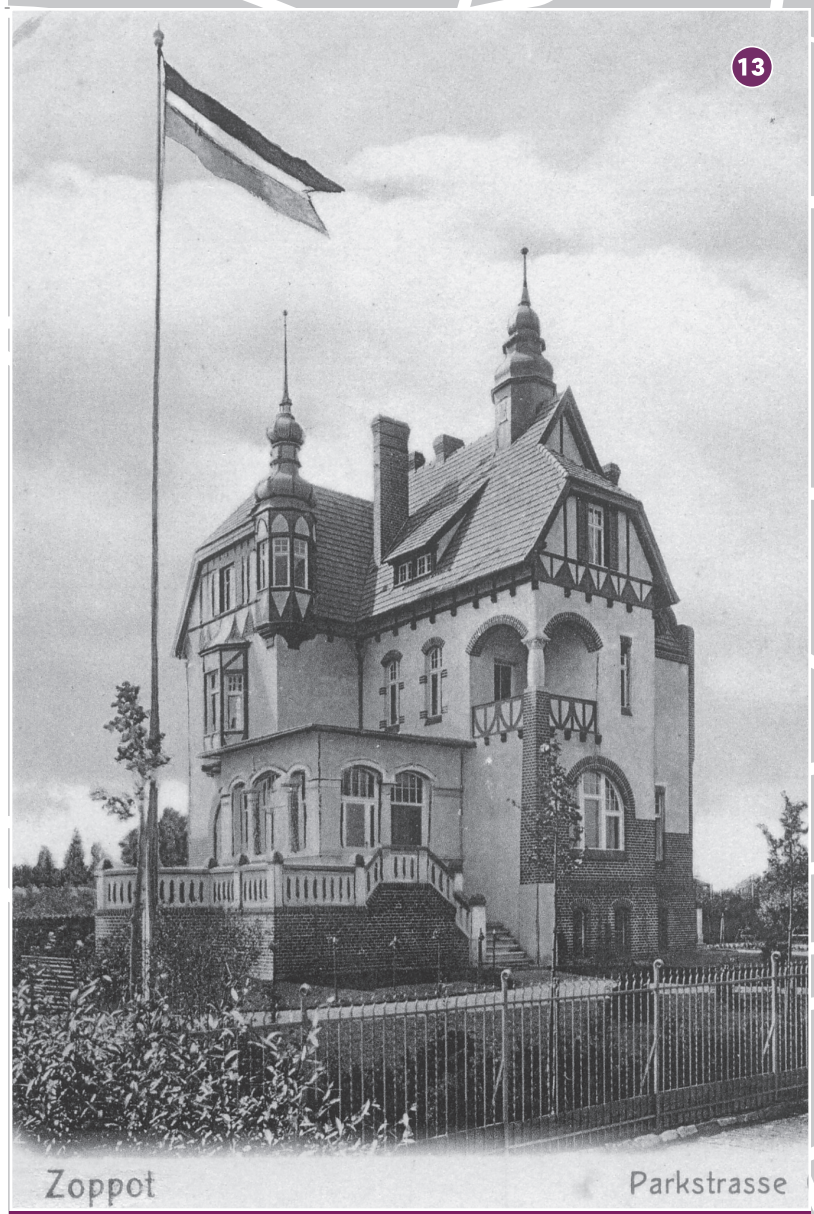

Muzeum Sopotu
ul. Poniatowskiego 8, 81-724 Sopot
tel. 58 551 22 66
www.muzeumsopotu.pl

Godziny otwarcia
w okresie letnim: wt.–niedz. 10.00–18.00
w okresie zimowym: wt.–sob. 10.00–16.00, niedz. 10.00–18.00

W niedzielę wstęp do Muzeum jest bezpłatny.

okładka tył

biga

biga

biga

biga

1. Kościół Zbawiciela (pierwotnie kościół Pokoju)
Jego budowę rozpoczęto według planu sopockiego architekta Adolfa Bielefeldta w1913 roku. Poświęcenie kościoła, zaplanowane na październik 1914 roku, z powodu wybuchu I wojny światowej odbyło się dopiero w 1919 roku Projekt budowli nawiązuje do południowoniemieckiego baroku. Kościół od powstania do dziś służy parafii ewangelicko-augsburskiej.

2. Plebania, ul. Tadeusza Kościuszki 51
Plebania parafii ewangelickiej w Sopocie mieści się w willi z 1893 roku. Budynek powstał na zlecenie majora Karla von Schickfuss und Neudorff. Zaprojektował ją Wilhelm Werner. Eklektyczna willa z loggiami i narożnym wykuszem w kształcie wieżyczki do 1930 roku należała do rodziny von Schickfuss und Neudorff. Wdowa po majorze sprzedała budynek wspólnocie ewangelickiej z przeznaczeniem na plebanię i mieszkanie pastora. Willa przy ulicy Tadeusza Kościuszki do dziś pełni funkcję plebanii parafii ewangelickiej, a od 1992 roku jest także siedzibą biskupa diecezji pomorsko-wielkopolskiej.

3. Dom Gminy Ewangelickiej, ul. Marii Skłodowskiej-Curie 10
W 1903 roku na zlecenie ks. pastora Otto Bowiena architekt miejski Paul Puchmuller zaprojektował Dom Gminy Ewangelickiej. Prace trwały do czerwca 1904 roku. Budynek o zróżnicowanej bryle został wybudowany w konwencji romantycznego historyzmu. Na jego trzech kondygnacjach znajdowało się 68 pokoi. Większość przestrzeni zajęły różne stowarzyszenia. Ważnymi częściami budowli były niewielki szpital z salami do opieki nad inwalidami i osobami starszymi oraz ochronka. W budynku znajdowały się też jednoizbowe mieszkania. Dom podlegał matce przełożonej.

4. Kościół św. Jerzego, pl. Konstytucji 3 Maja 2
Kościół garnizonowy pw. św. Jerzego wzniesiono w latach 1899–1901 dzięki staraniom sopockiej wspólnoty Kościoła ewangelicko-augsburskiego, której służył jako kościół Zbawiciela do 1945 roku. Neogotycka świątynia powstała według projektu Ludwiga von Tiedemanna z Poczdamu. Budowę kościoła wspierała osobiście cesarzowa Augusta Wiktoria. Wśród darczyńców znaleźli się Herbstowie – Edward Herbst jako członek honorowy komitetu budowy kościoła przekazał 3000 marek, jego żona współfinansowała 6 witraży korpusu głównego, a wspólnie małżonkowie ufundowali 3 dzwony ku pamięci swej przedwcześnie zmarłej córki Anny Marii.

5. Cmentarz Komunalny, ul. Jacka Malczewskiego 31
Jako lokalizację cmentarza wybrano parcelę przekazaną przez Wilhelma Hoffmanna w Dolinie Marii przy ówczesnej ul. Wielkokackiej. Już pod koniec XIX wieku na cmentarzu powstały kaplica pogrzebowa, kostnica oraz zabudowania gospodarcze. Cmentarz formalnie należał do gminy sopockiej, ale większość chowanych tu osób była wyznania luterańskiego, dlatego powszechnie nazywano go ewangelickim. Katolicy chowani byli na cmentarzu parafialnym znajdującym się po przeciwnej stronie ulicy. Według sprawozdań władz miasta Sopotu z początku XX wieku rocznie odbywało się tu ok. 100 pogrzebów, a powierzchnię cmentarza sukcesywnie powiększano. Większość nagrobków projektowana była wówczas przez znanych sopockich architektów. W latach 30. XX wieku na terenie cmentarza wzniesiono nowe budynki: kaplicę pogrzebową, kostnicę i zabudowania gospodarcze.

6, 7. Willa Edwarda Herbsta, ul. Tadeusza Kościuszki 29
Willa Edwarda Herbsta powstała na parceli, którą wraz z domem Herbst odkupił od właściciela gdańskiej firmy spedycyjnej Johannesa Icka. Budynek był przez Herbstów kilkukrotnie przebudowywany, a charakterystyczną neorenesansową formę nawiązującą do łódzkiej rezydencji rodziny nadał mu sopocki budowniczy Wilhelm Lippke. W 1940 roku willa stała się własnością Rzeszy Niemieckiej, do 1945 roku była rezydencją generała Keitela. Pod koniec wojny uległa zniszczeniu. Odbudowana została w nieco zmienionej formie w latach 50. XX wieku. Dziś pełni funkcję domu wielorodzinnego.
Na terenie posesji Edwarda Herbsta znajdowały się również inne zabudowania. Ceglany budynek stojący tuż nad skarpą pełnił funkcję domu gościnnego. Dziś mieści tu się Przedszkole nr 10. Najciekawszym obiektem należącym do Herbsta był kompleks szklarni z 1908 roku, w skład którego wchodziły: palmiarnia, cieplarnia i zaplecze gospodarcze. Autorem tego niezwykłego projektu był budowniczy Carl Kupperschmitt. Całość miała własny system grzewczy, a w części centralnej wysokość oranżerii wynosiła 12,5 metra. Kompleks uległ zniszczeniu podczas II wojny światowej, dziś na jego miejscu stoi blok mieszkalny.

8. Ulica Podjazd
Ulica powstała w 1907 roku i łączyła, pod wiaduktem kolejowym, rozdzielone od kilkudziesięciu lat Górny i Dolny Sopot. Jej wytyczenie było niezwykle ważną dla komunikacji miejskiej inwestycją. Pomysłodawcą tego przedsięwzięcia był drugi burmistrz Sopotu, Johannes Kollath.

9. Willa Friedricha Basnera, ul. Bolesława Chrobrego 48
Willę należącą do Friedricha Basnera, kupca i kolekcjonera sztuki, zaprojektował znany architekt Adolf Bielefeld. Budynek ukończono w 1910 roku. Życzeniem Basnera było, aby willa swoim kształtem przypominała Zamek Wielkiego Mistrza w Malborku. W kolekcji Basnera znajdowały się między innymi fajanse, meble, malarstwo i wyroby złotnicze. Zbiory często były eksponowane szerszej publiczności na parterze willi. Wielki kryzys, który wybuchł po I wojnie światowej, zmusił kolekcjonera do wyprzedania eksponatów na aukcjach sztuki, organizowanych przede wszystkim w Sopocie i Berlinie. Rodzina Basnerów mieszkała w Sopocie do końca II wojny światowej. Po 1945 roku w willi mieściły się rządowy ośrodek wypoczynkowy i przedszkole.

10. Dwór Szwedzki
W czerwcu 1932 roku parafia ewangelicka w Sopocie kupiła tzw. Dwór Szwedzki, znajdujący się na tyłach kościoła Zbawiciela (obecnie rzymskokatolicki kościół garnizonowy pw. św. Jerzego). W 1945 roku plebania, podobnie jak kościół, została przekazana w zarząd katolikom.
Ilustracja pochodzi z portalu www.dawnysopot.pl.

11. Dom Otto Bowiena, ul. Marii Skłodowskiej-Curie 13
W 1903 roku na rogu obecnych ulic Marii Skłodowskiej-Curie i Władysława IV na zlecenie ks. Otto Bowiena wybudowano willę. Według karty katalogowej budynku projekt architektoniczny wykonał Arthur Fischer. Pastor mieszkał w willi wraz z żoną Berthą do swojej śmierci w 1931 roku. Bertha mieszkała w Sopocie prawdopodobnie do 1945 roku.

12. Świątynia Kollatha
Świątynia Kollatha – altana na terenie Parku Północnego – znajdowała się w okolicy ujścia potoku Swelini. Upamiętniała postać zasłużonego dla Sopotu Johannesa Kollatha, który w latach 1905–1908 pełnił funkcję burmistrza. Budowę altany ufundował Edward Herbst. Obiekt uległ zniszczeniu w latach 60. XX wieku, dziś jego miejsce oznaczone jest fundamentem i tablicą informacyjną.

13. Willa Claaszena, ul. Księcia Józefa Poniatowskiego 8
Pierwszy właściciel willi, Ernst August Claaszen, urodził się w Gdańsku w 1853 roku. Wywodził się ze średniej warstwy mieszczaństwa. Dzięki ambicji i pracowitości stał się zamożnym właścicielem dobrze prosperujących firm zajmujących się między innymi eksportem cukru i alkoholi. Wysoki status społeczny Claaszena dodatkowo podkreślała funkcja przedstawiciela konsularnego Stanów Zjednoczonych przed I wojną światową. Dwukrotnie żonaty, był ojcem syna Artura z pierwszego małżeństwa i dwóch córek, Teodory i Ruth Asty.
Ernst August Claaszen był osobą znakomicie wykształconą (uczył się między innymi w Anglii). Interesował się także sztuką. W jego kolekcji znajdowały się między innymi bogate zbiory mebli gdańskich i fajansu z Delft. W salonie dominował alabastrowy kominek, a ściany zdobiły olejne portrety rodzinne oraz obrazy gdańskich i holenderskich mistrzów. Na werandzie znajdowały się wypoczynkowe meble wiklinowe. W domu nie brakowało również akcentów kultury angielskiej: krzeseł w stylu chippendale, popularnych grafik angielskich czy chłodziarki do wina.
W reprezentacyjnych pomieszczeniach willi do dziś zobaczyć można secesyjne dekoracje – oryginalne elementy stolarki drzwi i okien, drewniane żaluzje, dębowe posadzki oraz elektryczne oświetlenie jadalni. Willa posiadała również nowoczesny jak na owe czasy system grzewczy z piecem centralnego ogrzewania.
Od 2001 roku w willi Claaszena mieści się Muzeum Sopotu.